WIKIVORT
הוורטיס שלנו לכולנו

פרשת וארא

היציאה ממצרים של היום

בפרשה זאת ניתנות עשר מכות מצרים הראשונות. פרעה לומד שעור ואנחנו ביחד איתו, לומדים על גילוי ההשגחה, גילוי האור של הבורא בעולם, בפרטי פרטים, לומדים ביחד איך כל אחד יכול לצאת מהמצרים הפרטית שלו.

קורות הפרשה

אחרי שמשה רבנו מתלונן בפני השם על כך שהידיעה על הגאולה הקרובה והדרישה מפרעה לשלח את העם, גרמה לפרעה להקשות את העבודה על בני ישראל, מדבר השם אל משה קשות ויחד עם זאת מזכיר את ההבטחה שנתן לאבות, אברהם, יצחק ויעקב - לתת להם את ארץ כנען. הקב"ה אומר, כפי שקיימתי את ההבטחה לאבות, כך אקיים את הבטחתי לבני ישראל. שמעתי את קולכם ואני אוציא אתכם מארץ מצרים ואביא אתכם אל הארץ המובטחת.

משה מדבר אל בני ישראל, אבל הם לא שומעים, "וְלֹא שָׁמְעוּ, אֶל-מֹשֶׁה, מִקֹּצֶר רוּחַ, וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה". רש"י אומר, "כל מי שהוא מיצר רוחו ונשימתו קצרה ואינו יכול להאריך בנשימתו". עם ישראל כבר בקושי יכול לנשום ואז מורה השם למשה לדבר שוב עם פרעה.

בשלב זה, הפרשה מספרת לנו על הייחוס של משה ואהרון, עפ"י ראשי אבותיהם, ומציינת את גילם של משה ואהרון בעת הגאולה, שמונים ושמונים ושלוש.

משה ואהרון באים אל פרעה ונותנים לו אות. אהרון משליך את מטהו ארצה והוא הופך לתנין. גם חרטומי מצרים עושים כן. אבל אז, בולע מטהו של אהרון את מטותיהם הרבים, ובאורח פלאי, אינו משתנה גודלו עקב כך.

כפי שאמר השם למשה, לב פרעה כבד - חז"ל אמרו שהיה לו כבד במקום לב וכמו שכבד ככל שמבשלים אותו הוא רק מתכווץ ומתקשה, כך גם פרעה הקשה את לבו. הוא אינו שומע לאות ואינו מוכן לשחרר את בני ישראל. אז מתחילה סדרה של עשר מכות שהקב"ה מכה את מצרים. בפרשה זו ניתנות שבע המכות הראשונות: דם, צפרדע, כינים, דבר, ערוב, שחין, וברד. מכות פלאיות, ניסים שמעל הטבע. אסונות 'טבע' קשים מאוד המפלים בצורה מדויקת בין המצרים לבני ישראל. לאלה, המכה היא נגף (מגפה ואסון) ולאלה המכה היא רפא (רפואה והתחזקות).

במה מדובר כאן? מדוע צריך עשר מכות בכדי להוציא את בני ישראל מתחת שיעבוד מצרים? מה הדגש בלימוד של פרשה זו?

גילוי השמות השונים

הפרשה פותחת, "וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים, אֶל-מֹשֶׁה; וַיֹּאמֶר אֵלָיו, אֲנִי ה'. וָאֵרָא, אֶל-אַבְרָהָם אֶל-יִצְחָק וְאֶל-יַעֲקֹב--בְּאֵ-ל שַׁדָּ-י; וּשְׁמִי ה', לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם". הקב"ה מגלה למשה שהגיע העת "לחשוף" כח "עליון יותר" ממה שנגלה אל האבות. שם א-ל ש-ד-י בו נגלה השם אל האבות מורכב למעשה משני שמות. השם א-ל מעיד על מידת החסד של הבורא. השם ש-ד-י הוא שם שמעיד על הנהגת שמיים ע"פ סדר קבוע. שד-י על שם הצמצום שהיה. שאמר הקב"ה לעולמו, די. כמו שכתוב בגמרא, "שבעת שנברא הרקיע, היה מתפשט והולך בלי גבול, עד שאמר הקב"ה לעולמו די, ונעצר הרקיע מלהתפשט עוד" (מסכת חגיגה). זאת אומרת, שהשם הזה מעיד על גבולות טבעיים שנקבעו בעת הבריאה. כל ההנהגה עם האבות היתה בתוך המסגרת הזאת. מסגרת של גילוי החסד הגדול של הבורא בתוך הגבולות הטבעיים שברא.

אולם, על מנת להוציא את בני ישראל ממצרים היה צורך בגילוי גבוה יותר, גילוי של השם המפורש, שם הוי-ה. השם שהוא בבחינת הנהגה ניסית עליונה, שהיא למעלה מכל סדר וצמצום. הקב"ה בכבודו ובעצמו בא לגאול את בניו ממצרים. כל מערכות הטבע השתנו ונתגלתה ריבונותו המלאה של בורא עולם על כל מה שברא, כפי שנראה בהמשך.

פרשת וארא

יציאה מתחת הכישוף

כבר מאתיים ועשר שנה שעם ישראל נמצא תחת שלטון מצרים, מתוך זה, שמונים שנה של שעבוד קשה. נאמר על ארץ מצרים שאף עבד לא ברח משם. פיזית, היה בלתי אפשרי לצאת ממצרים, לא בגלל שהיו שם גדרות ושומרים, אלא בגלל השיעבוד המנטאלי לתרבות שלה. מי שהיה במצרים היה שבוי תחת שלטון הכשפים שלה. כתוב בגמרא, "עשרה קבים כשפים ירדו לעולם תשעה נטלה מצרים" (קדושין ב'), תשעים אחוז מכלל כח הכישוף שנברא בעולם.

למצרים היו עשרה שערים והם היו סגורים במיני כישוף שלא תהיה שום אפשרות שאדם יברח. על כל שער עשו מן צורה, באחד אריה, באחד צורת כלב, גמל, שועל ושאר חיות מצוירות בעץ ובאבן ועשויות בכישוף. אם אדם היה רוצה לברוח, היתה החיה ההיא מתחילה לצעוק וכל החיות בנות מינה היו עונות אחריה, כולן כאחת. אם מישהו ניסה לברוח בשער הכלב, היו כל הכלבים שבמצרים מתחילים לצעוק בקול גדול. מזה המצרים היו יודעים שברח עבד דרך אותו השער וכך היו רודפים ותופסים אותו (ילקוט מעם לועז). אבל מלכתחילה, בגלל השעבוד המנטאלי לא היתה כלל מציאות שעבד ינסה לברוח ממצרים.

הש"ך זצ"ל אומר, בכל פרשיות ספר בראשית כשמוזכרת מצרים, כתוב 'מצרימה', כלומר שתי הממי"ן פתוחות, ואילו בספר שמות כתוב תמיד מצרים. רמז כי בתחילה היה כל אחד נכנס בה כרצונו, אבל אח"כ הרעו המצרים עם כל אחד שנכנס במדינה ולקחו אותו לעבד, וכאמור איש לא היה מצליח לצאת משם. טבעת החנק של הכישוף המצרי התהדקה יותר ויותר, עד כי באותה עת שבא משה להוציא את בני ישראל ממצרים, היה מצב כל כך קשה שאפילו לא חשבו או האמינו שאפשר לצאת. בקבלה זה נקרא סתימה מוחלטת של כניסת האורות.

לכן אומר הקב"ה למשה לומר לעם ישראל, "...וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלֹת מִצְרַיִם, וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבֹדָתָם; וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם בִּזְרוֹעַ נְטוּיָה, וּבִשְׁפָטִים גְּדֹלִים". אומר הרב שיינברגר שליט"א בשם המפרשים, "והוצאתי אתכם" אומר שהמצרים כבר לא ישעבדו אתכם. אבל אתם מתוך הרגל תמשיכו לעבוד, בגלל שאתם רגילים. יש לכם פחד ממצרים ואתם רגילים שאתם צריכים לעבוד אצלם. אז "והצלתי אתכם" - גם מזה אני אציל אתכם.

מסביר הרב שיינברגר שליט"א, כתוב שיום כיפור זה היום היחידי שהשטן לא שולט בו, משמע שאין יצר הרע בכלל. בכל זאת, רואים שיש אנשים שחוטאים גם ביום הזה. משל לאחד שיש לו מפעל גדול ויש לו מצפה גבוה מעל כולם בו הוא רואה את כל הפועלים, בעוד הם אינם רואים אותו. הפועלים יודעים שכאשר יש משהו לא בסדר, מיד המעביד קורא להם ברמקול לעשות איתם חשבון. לפועלים יש פחד אז הם באים בזמן ופועלים כהלכה. יום אחד, בעל המפעל לוקח חופש. הוא לא מספר על כך לאף אחד. הוא לא נמצא והכל במפעל ממשיך להתנהל בדיוק כמו בזמן שהוא נמצא. הפועלים לא רואים שהוא לא שם, אבל עצם המקום שלו מפחיד אותם. אנשים כל כך רגילים ליצר הרע, כך שגם כשהוא לא פועל, נראה לנו שהוא פועל.

כך גם ישראל במצרים, התרבות הזאת רדפה אחריהם. כתוב בהגדה של פסח, "אילו לא הוציא הקב"ה אותנו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים". משועבדים כתוב ולא פשוט עבדים, כמו שהיה. זה מסביר, שיכול היה להיות מצב שהיינו משתחררים מהעבדות אבל לא מתחושת השעבוד למצרים. כמו שאומרים, 'אתה יכול להוציא אדם ממקום מסוים, אבל הרבה יותר קשה להוציא את המקום מהאדם'. הקב"ה הוציא אותנו מתחושת השעבוד - "הוצאתי אתכם" - הוצאתי מתוככם את ה'גנים' של השעבוד.

עשרה מאמרות - עשר מכות

כתוב בפרקי אבות: "בעשרה מאמרות נברא העולם; ומה תלמוד לומר, והלוא במאמר אחד יכול להיבראות: אלא להיפרע מן הרשעים, שהן מאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים, שהן מקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות" (פרקי אבות ה' א').

ממשנה זאת אנו לומדים כי למרות שהדבר ודאי היה אפשרי בידיו של הבורא הכל יכול, לברוא את העולם במאמר אחד, העולם נברא בעשרה מאמרות והתכלית היא כדי להיפרע מהרשעים. בפרוש 'בנין

פרשת וארא

אבות' למשנה זאת, אומר הרב שיינברגר שליט"א, "לגלות דרכי ההשגחה בהנהגת הבורא עם הרשעים". דרכם של הרשעים להחריב את העולם, התנהגות הרשע (ראשי תיבות 'רצון של עצמו'), הכלי שלו, סוגר את כניסת האור. זהו חוק רוחני שאין האור יכול לשכון בכלי של 'רצון לקבל לעצמו'. שמו של פרעה, ראש הרשעים, זה מלשון מפריע, שהוא מפריע לכניסת האור אל הכלי, אבל זה גם מלשון פריעה, גילוי. כמו שעושים בברית מילה פריעה, מסירים את העורלה הטמאה, האוטמת את ברית הקודש, ומגלים את הקדושה, כך היה צריך להיפרע מפרעה ולגלות את אור הבריאה מחדש.
העולם נברא בעשרה מאמרות - אלו הן עשר הספירות. הקבלה מלמדת שעשר הספירות זה בעצם גילוי מלא של שם הוי-ה. עולם זה מלשון העלם. קליפת מצרים הטמאה כיסתה והעלימה את גילוי האור של הבורא. טומאה מלשון אטום - הגבירה את ההעלם והחושך במציאות, עד שבני ישראל כמעט והגיעו ל-נ' שערי טומאה - מקום חשך ממנו אין דרך חזרה. אלא שאז היתה התעוררות מלמעלה וניתנו עשר המכות. עשר 'זריקות של אור' ששברו את הקליפות מעל עשר המאמרות שמחיות את הבריאה מבראשית ונוצר מצב של גילוי שם הוי-ה המלא - גילוי עשר הספירות. תהליך הכרחי כהכנה לקבלת עשר הדיברות, במעמד הר סיני. דיברות שהן בעצם חידוש מציאות הבריאה והבאתה לשלמות.

<u>גילוי ההשגחה - מידה כנגד מידה</u>
אומר הרב שיינברגר שליט"א, עשר המכות זה עשרה גילויי ההשגחה על כל גווניה, שהקב"ה מולך בעליונים ובתחתונים ואף אחד לא יכול לברוח תחת ידו. שם הוי-ה מורה על ההשגחה הכוללת של כל המציאות. עשר המכות היו מסר לעם ישראל שידע את זה. ההשגחה מדויקת ופועלת בדרך של 'מידה כנגד מידה'.
הנה אותן נשמות שחטאו בדור המבול, שבו במצרים והושלכו ליאור, אל תוך המים. כמו שאומר הכתוב, "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו". כדוגמת מה שאירע להם בדור המבול, היה בירור - הרעים מתו ביאור והטובים ניצולו כנודע. אותם שחטאו בדור הפלגה, באמרם, "נִלְבְּנָה לְבֵנִים, וְנִשְׂרְפָה, לִשְׂרֵפָה... נִבְנֶה-לָּנוּ עִיר, וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם, וְנַעֲשֶׂה-לָּנוּ, שֵׁם" (בראשית י"א ג'), אלה נשתעבדו בחומר ולבנים. גם שם היה בירור - הרעים מתו בתוך הטיט כנודע והטובים, המעורבים ברע, נשתעבדו בחומר ולבנים לכפר עוונם, עד שנזדככו ויצאו ממצרים (מתוך מאמרי הרב שיינברגר שליט"א בהגדה של פסח עפ"י האריז"ל).
גם כלפי המצרים, שנאמר "...וּבִשְׂפָטִים גְּדֹלִים" - זה לא עניין של יצר נקמה. השפטים האלה מגלים את ההשגחה האלוקית הפרטית, שאין מישהו שיכול לברוח מפני השם. כולם תחת עינו והשגחתו והוא שולט בכל המערכת.

<u>חלוקת המכות לשלוש</u>
בכל שנה בפסח אנו קוראים בהגדה את דבריו של רבי יהודה שנתן סימנים במכות: דצ"ך עד"ש באח"ב ויש כאן לימוד גדול. ה'נתיבות שלום' מסביר, רבי יהודה מחדש לנו שלמעשה עשר המכות נחלקות לשלוש קבוצות. ממש באותו אופן שעשר הספירות נחלקות לשלוש קבוצות - חב"ד (חכמה, בינה, דעת), חג"ת (חסד, גבורה, תפארת), נהי"מ (נצח, הוד, יסוד, מלכות). כאשר הספירות העליונות, כח"ב, הן כנגד המח, הספירות האמצעיות, חג"ת, הן כנגד הלב והתחתונות, נהי"מ כנגד החלקים התחתונים. אנו רואים שהחלוקה לשלוש למעשה באה כדי לטפל בכל הקומה באופן של שלוש מדרגות ועוד נראה בהמשך איזה לימוד אישי אנו מקבלים כאן.
בכל אופן מובן שהחלוקה של רבי יהודה אינה סתם חלוקה פשוטה של ראשי תיבות, מדובר על גילוי הדרגתי של השגחת השם בעולם. הקבוצה הראשונה של המכות עוסקת בדברים שהם מתחת פני האדמה, מתחת פני השטח - דם, צפרדע וכינים. קבוצה שניה אלה הם דברים שעל פני הארץ, אנשים, בהמות וחיות - ערוב, דבר ושכין. קבוצה שלישית הם דברים שבאויר השמים - ברד, ארבה, חושך ומכת בכורות.

<u>לימוד לפרעה</u>
פרעה אמר, "מִי ה' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקֹלוֹ... לֹא יָדַעְתִּי אֶת ה'". אמרנו כבר, שהשם המפורש הוא השם המעיד

יותר מכל על ענין ההשגחה הפרטית. בדיוק בענין זה כפר פרעה. הוא לא הכיר בהנהגה הזאת, הנהגת השם על כל חלקי הבריאה. לכן באו המכות בחלוקה הנ"ל ולפני כל קבוצה הועבר מסר ברור לפרעה. לפני מכת דם נאמר, "בְּזֹאת תֵּדַע, כִּי אֲנִי ה'", לפני מכת ערוב נאמר, "לְמַעַן תֵּדַע, כִּי אֲנִי ה' בְּקֶרֶב הָאָרֶץ", ולסיום לפני מכת ברד נאמר, "בַּעֲבוּר תֵּדַע, כִּי אֵין כָּמֹנִי בְּכָל-הָאָרֶץ". הכל כדי שידע פרעה כי בכל היקום, אין עוד מלבדו.

לימוד לבני ישראל - אמונה

מכות מצרים לא היו רק שעור מיוחד עבור פרעה, כי למה לקב"ה לשנות את כל מערכות הטבע בשביל מלך אחד רשע, אלא הן גם באו ללמד את בני ישראל על מידת האמונה. בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים ועשר המכות באו להחדיר האמונה בכל חלקי החיים. ישנן ג' מדרגות של אמונה, אמונת המח, אמונת הלב ואמונת האברים. השלמות של היהודי היא כאשר הוא תופס בשכלו, מרגיש בלבו וחש באבריו שאין עוד מלבדו. כאשר תחושת האיברים היא הדרגה הגבוהה ביותר משלושתן. בני ישראל ראו את המכות בחלוקה של שלושת הקבוצות הנ"ל, ראו את שליטתו של השם בשלושת הרבדים הנ"ל, ובזה נפתח להם פתח ליסוד האמונה השלמה.

בניית היראה

כל מכה חיזקה את עם ישראל גם ביראת השם. כתוב בתוכחות שבמשנה תורה, "וְהֵשִׁיב בְּךָ, אֵת כָּל-מַדְוֵה מִצְרַיִם, אֲשֶׁר יָגֹרְתָּ, מִפְּנֵיהֶם; וְדָבְקוּ, בָּךְ" (דברים כ"ח ס'). יוצא מפסוק זה שמי שבאמת פחד מהמכות היו עם ישראל. כל מי שראה את המכות התעורר בו פחד מהשם. המצרים פחדו מגודל הכשפים אבל האמונה לא חדרה אל ליבם. בבני ישראל נתעוררה היראה. אומר הרמח"ל במאמר הקיווי: ממי אנו יראים? ממי שאנו מבינים שאנו זקוקים לו בכדי שישלים את החסרונות שלנו. בני ישראל התעוררו אט אט מהתרדמה של מצרים, וחזרו להבין למי אנחנו זקוקים. חזרו והתחברו למקור החיות והשפע, הקב"ה. רק הוא יכול לגאול אותנו, את כל אחד מאתנו, מהמצרים הפרטית שלנו.

שעור לעבודה שלנו

אמרו חז"ל, עין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרים. אומר ה'נתיבות שלום', אלה הם שלושת המדורים שמשתתפים בתהליך הנפילה אל החטא, וכנגדן היו שלושת הקבוצות של המכות. הלימוד מורה לנו את הדרך בה יטהר ויזכך האדם את מידותיו, יעשה את עבודת התיקון שלו בעולם הזה ויזכה ב"ה לגאולה אישית. המכות התחילו מהמדור התחתון כי קודם כל צריך האדם להכניע את האברים התחתונים, דהיינו לתקן את מדור התאוות. זה מה שנאמר לפני מכת דם, "בְּזֹאת תֵּדַע, כִּי אֲנִי ה'", כי צריך להכיר שיש דין ויש דיין, הבורא יודע את כל מעשיו ומחשבותיו של הבן אדם ורק ע"י הבנה זאת ניתן להכניע את התאוות. לאחר מכן יתמודד האדם עם הרצונות והתשוקות שבליבו ולכן כתוב לפני הקבוצה השניה של המכות, "לְמַעַן תֵּדַע, כִּי אֲנִי ה' בְּקֶרֶב הָאָרֶץ", ארץ זה רצון, שיכניע את מה שבקרבו, את הרצון שלו, אל הקב"ה. לבסוף, יזכך גם את המדור העליון, מדור המחשבות, ועל כך נאמר לפני הקבוצה האחרונה, "בַּעֲבוּר תֵּדַע, כִּי אֵין כָּמֹנִי בְּכָל-הָאָרֶץ". שידע כל אחד ואחד מאתנו במחשבה שלמה כי אין עוד מלבדו וזוהי תורה שלמה כיצד לחלץ את עצמנו מגלות לגאולה. כי התורה היא דבר נצחי ובכל סיפור שבה ניתן למצוא את האמת שמחייה את נפשנו כאן ועכשיו.

עדות לריבונות מוחלטת

מי שרצה לראות, ראה במכות את ריבונותו המוחלטת של בורא עולם. כבר במכת דם ראו שאם הבורא רק רוצה, הוא יכול לשנות את טבע החומר עצמו - מים הופכים לדם. אומר הרב שיינברגר שליט"א, הדם הוא הנפש. פרעה חשב שהוא יכול לשלוט על הנפשות של ישראל. מכת דם זה המלכות, המכה הראשונה, מלכות זה מקום השליטה על הנפשות בעולם הזה. במכה זאת הוא ראה שאינו שליט אפילו על הנפש של המים. לאחר מכן, כאשר ביקש פרעה ממשה להסיר את מכת הצפרדע ממנו ומעמו, ענה לו משה, "...הִתְפָּאֵר עָלַי, לְמָתַי אַעְתִּיר לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ וּלְעַמְּךָ, לְהַכְרִית הַצְּפַרְדְּעִים...". בדברים אלו גילה משה

את שליטתו המוחלטת של בורא עולם בטבע הזמן.
במכת כינים ראו את השליטה אף על הבריות הקטנות ביותר, קטנות, עד שאפילו הכישוף אינו שולט בהן. אין מציאות, ולו הקטנה ביותר, שאינה נשלטת ע"י הקב"ה. מכה זו הרשימה אפילו את חרטומי מצרים, עד שנאלצו להודות בעל כורחם כי "אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִוא".
במכת ערוב ראו את כוחו של הבורא לשלוט על יצורי הארץ ולכוונם כשלוחיו עלי אדמות. אין הקב"ה שליט רק בגובהי מרומים, אלא אף על הארץ מתחת. במכת ברד ראו שכאשר הקב"ה חפץ בכך, גם ניגודים ישלימו - השילוב של אש ומים שירדו מהשמים. שילוב של כח החסד וכח הדין, כמו שנאמר, עושה שלום במרומיו, מעמיד מלאכים של קרח ואש. הכל בהנהגתו הרמה של בורא עולם. כך בכל מכה היה בירור נוסף וחידוש בהבנת ההנהגה האלוקית בעולם.

בעיית 'אגו', גאווה

אחרי המכה השביעית, מכת ברד, סוף סוף, כביכול, נשמעים בקיעים באטימות של פרעה. פרעה שולח לקרוא למשה ואהרון ואומר להם, "...חָטָאתִי הַפָּעַם: ה', הַצַּדִּיק, וַאֲנִי וְעַמִּי, הָרְשָׁעִים". הרב מאוסטראפלי, מזהיר אותנו שלא נטעה, גם במילים שנשמעות כוידוי, הכניס פרעה הרשע את טומאתו, הפגין את אטימותו.
ידוע שכאשר עם ישראל בגלות, אז, בעוונותינו הרבים, יש פרוד בשמו השלם של הקב"ה י-ה-ו-ה. פרעה רצה בכל מאודו להשקיע את עם ישראל בגלות מצרים, ולכן הפריד בדבריו בין האותיות י-ה לבין האותיות ו-ה, ואמר למשה, "י-ה-ו-ה הצדיק, ואני ועמי הרשעים". אם נשים לב טוב, ללא המלה 'ואני', ר"ת הן שם י-ה-ו-ה עצמו. פרעה הכניס את המלה 'ואני' בין האותיות י-ה לאותיות ו-ה.
פרעה התעקש לעשות הפרדה בין אותיות י-ה לאותיות ו-ה, כדי להפריד בעם ישראל את המחשבה (י-ה) מהמעשה (ו-ה), וע"י כך להשאירם בגלות הדעת. לכן בתחילת הפרשה כאשר השם חוזר על הבטחתו להוציא את בני ישראל ממצרים, הוא אומר למשה, "וִידַעְתֶּם, כִּי אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם, הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם, מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרָיִם" - 'וידעתם', תחזור אליכם הדעת. דעת לשון חיבור, תחזרו להיות מחוברים אליי.
כידוע, הכח של פרעה נמצא בנפש של כל אחד מאתנו. מעבר לסיפור גאולת מצרים, מדובר על תנועות בנפש שלנו. פרעה הכניס את המלה 'ואני' בין אותיות השם, הכניס את האגו ואת הגאוה הגדולה שלו, ויצר בכך ניתוק ממקור החיות. אומר הרב שיינברגר שליט"א, פרעה הוא האגואיסט הכי גדול, לא רק סדיסט על עם זר, על עם ישראל, אלא גם על עמו עצמו. כשהמכה נגעה לו אז הוא עשה צעקות, בא אל משה וביקש שיתפלל עליו. אבל איפה שזה לא נגע אליו, זה פשוט לא עניין אותו.
תחושת ה'אני' שלנו מפריעה לזרימה הטבעית של האור האלוקי בתוכנו. אולי גם ההתנסחות של פרעה 'ואני'מרמזת על המלה 'אוני' - כוחי. פרעה הוא אותו החלק בנו שמאמין ב'כוחי ועוצם ידי'. כפי שכתוב על פרעה בהפטרה של השבוע, "פַּרְעֹה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם, הַתַּנִּים הַגָּדוֹל, הָרֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאֹרָיו: אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֹרִי, וַאֲנִי עֲשִׂיתִנִי" (יחזקאל כ"ט ג'), זוהי הגאוה הגדולה, שמונעת מהאור להתלבש בכלים. פרעה הוא הכח שרוצה להשאיר אותנו עבדים לתאוות הקטנות שלנו, לדאגות ולפחדים - לשרוד ולהסתפק במה שיש. אבל הנשמה של היהודי צריכה לבקוע דרך הקליפה הזאת, להתעורר ולצאת לחופשי.

דיאלוג עם הנפש

לסיום, הנה דבריו המופלאים של ה'בני יששכר' שמגלה את תמצית היציאה ממצרים האישית שלנו, בפירושו העמוק על הפסוק, "וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי-אֲנִי ה', בִּנְטֹתִי אֶת-יָדִי עַל-מִצְרָיִם".
"הנפש הקדושה היא זאת שאומרת דברים אלו: מעתה ידעו הכוחות הרעים שסבבו אותי, שהעיקר אצלי הוא נשמתי ולא התענוגים הבזויים שלהם (האדם צריך לעשות הבדלה בדעת בין טוב ורע, בין רצון הנשמה לרצונות הנמוכים של הגוף). היסוד שלי הוא נשמתי הקדושה - להחזיר נדחיי (ניצוצות נשמתי)להקדושה. 'ולא יידח ממנו הנידח' (לא יזניח אף פרט בעבודה)".
"זהו הרמז שהנפש אומרת לעצמה: "וְיָדְעוּ", מעכשיו המצרים - הכוחות הרעים שסבבו את גופי ונשמתי, ידעו כי אני זה האני שלי, השם, העבודת השם, ונשמתי שהיא ממש חלק מהשם, זה האני שלי ולא הגוף

הבזוי הוא האני שלי".
"בִּבְטֹתִי אֶת-יָדִי", בעת שאני אזכה לנטות ידי, כל כוחי, לעבודת הקודש, "עַל-מִצְרַיִם", להכניע ולשלוט על המצרים שלי. "וְהוֹצֵאתִי אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, מִתּוֹכָם", הניצוצות הקדושים שלי מתוכם (שנזכה להוציא את כל הניצוצות משבי הקליפות). אז ידעו שהיסוד והעיקר חיותי (מה שמחייה אותי), היא הנשמה הקדושה שלי. אותה אמליך עלי עד עולם, כי היא הבת מלך הנצחית לעד ולעולמי עולמים".
"לעומת זאת הגוף וכל הבליו הם על זמן (חי חיי חומר מוגבלים בסוף) ואין להם בטוח על רגע האחרת(יום אתה פה ויום איננו). על כן לא אחליף עולם העומד (עולם הבא הנצחי של הנשמה) בעולם העובר (עולם הזה של הגוף), להדמות עצמי לכל השפלים והבזויים".
"לעומת זאת אם אתדבק להנשמה הקדושה, בזה, אדמה עצמי ליראי השם האמיתיים ואזכה להיות חלקי עימהם, בזה ובבא, לחיי הנצחיים, כן נזכה ברחמים, אמן".

השיעור מוקדש לרפואת יוסף בן יונה, יעל בת רבקה, רחל בת נסריה, דנה בת רותי, איילין שילה בת מרגרט, בתוך כלל חולי עמו ישראל

השיעור מוקדש לעילוי נשמת יחזקאל בן לולו ז"ל, יוסף בן לולו ז"ל, גילה בת רחל ז"ל ת.נ.צ.ב.ה

"מודעות" - מרכז רוחני לקבלה
אחווה 24 נווה צדק,תל-אביב
03-5100587 054-4793070